

чином. Такі юридичні розбіжності, без спеціальних угод, не приводять до вирішення проблем подвійного оподаткування.

Список використаних джерел

1. Демянчук Б. Методи уникнення міжнародного подвійного оподаткування. Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2011. – №1(3).

1. Білик М.Д., Золотько І.А. Податкова система України: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2000. – 192 с.

3. Міжнародне співробітництво, угоди щодо уникнення подвійного оподаткування. [Електрон. ресурс]. Режим доступу: <http://tax-ua.it-blogs.com.ua/post-287.aspx>

4. Щодо міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування: Лист ДПА України від 31.01.2011 №2450/7/12-01/17: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

5. Кучерявенко Н.П. Курс налогового права. В 6 т. / Н.П. Кучерявенко. – Х.: Легас; Право, 2005. – Т. III.: Учение о налоге. – 600 с.

З.Р. СЕМЕНИШИНА,

аспірантка, Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України

Стан та перспективи побудови стратегії економічного розвитку України в контексті досвіду країн БРІК

Стаття присвячена розкриттю характеру та напрямів модифікації національної стратегії розвитку України внаслідок посилення впливу глобалізації світового господарства. Значну увагу приділено дослідженню особливостей економічних реформ, які були впроваджені в країнах БРІК, а також можливостей використання їхнього досвіду з метою побудови ефективної соціально-економічної системи України.

Ключові слова: стратегія економічного розвитку України, економічні реформи, міжнародна конкурентоспроможність, глобалізація.

Статья посвящена раскрытию характера и направлений модификации национальной стратегии развития Украины вследствие усиления влияния глобализации мирового хозяйства. Значительное внимание уделено исследованию особенностей экономических реформ, которые были внедрены в странах БРИК, а также возможностей использования их опыта с целью построения эффективной социально-экономической системы Украины.

Ключевые слова: стратегия экономического развития Украины, экономические реформы, международная конкурентоспособность, глобализация.

The article is devoted to the disclosure of the nature and directions of modification of a national strategy of Ukraine's development as a result of the growing influence of globalization of world economy. Considerable attention was paid to the peculiarities of the economic reforms that were introduced in the BRIC countries, as well as opportunities to use their expertise to build an effective social and economic system of Ukraine.

Keywords: economic development strategy of Ukraine, economic reforms, international competitiveness, globalization.

Постановка проблеми. З моменту здобуття незалежності Україна увійшла в світове товариство як суверенна держава, і перед нею постало завдання розробити й здійснити самостійну стратегію економічного розвитку, яка мала б прокласти шлях до перетворення України на економічно розвинуту інформаційну країну постіндустріального типу. Процеси розвитку економіки України потребують переходу від екстенсивних важелів реформування економіки та державного регулювання до інтенсивних, які стимулюють приватну ініціативу та інноваційні інвестиції.

Успіхи країн БРІК є показовими для України, адже країни БРІК (Бразилія, Росія, Індія, Китай) здійснюють ефективні ринкові трансформації, успішно відповідаючи на виклики глобалізації, що забезпечує зростання їхніх економік найбільш динамічними темпами у світі. БРІК набувають все більшої ваги в глобальній економіці, претендуючи на роль нових світових лідерів, – так, за прогнозами провідних економістів дана група країн до 2050 року випередить за темпами економічного зростання США, Японію та інші країни «Великої шістки». Шляхи використання досвіду країн БРІК щодо ефективного реформування національних економічних систем під впливом глобалізації пов'язані з безвідкладним розробленням і законодавчим прийняттям національної стратегії розвитку України, побудованої на принципах економічної безпеки та паритетної інтегрованості до глобального конкурентного середовища.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблеми створення ефективної економічної системи країн із транзитивною економікою в умовах глобалізації, необхідність їх переходу до інноваційної моделі розвитку, трансформації зовнішньоекономічної моделі розглядалися в наукових працях вітчизняних науковців О. Білоруса, В. Будкіна, В. Гейця, Я. Жаліла, С. Кримського, Д. Лук'яненка, В. Мельника,

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

В. Новицького, Ю. Павленка, Ю. Пахомова, О. Плотнікова, Є. Савельєва, С. Сіденко, Н. Татаренко, А. Чухна та ін.

Теоретичні основи глобалізації, її вплив на розвиток національних економік докладно досліджували численні зарубіжні науковці, зокрема П. Герст, А. Ельянов, А. Зуєв, Н. Іванов, В. Медведев, Л. Мяснікова, Дж. Нейсбітт, Р. Робертсон, Г. Томпсон, Л. Туроу. Різні аспекти розвитку країн із транзитивною економікою, створення та реалізацію економічних стратегій вивчали І. Ангелов, А. Гтін, Д. Деяну, П. Еберхардт, Я. Корнаї, В. Кудров, Р. Лукас, В. Трілленберг та ін.

Разом із тим малодослідженою залишається методологічна модель обґрунтування та розробки стратегій і механізмів регулювання економіки України в умовах поглиблення глобалізації, а також потребує вдосконалення систематизація оцінок ефективності існуючих стратегій розвитку держав (зокрема країн БРІК) та можливості використання їх досвіду для України.

Метою статті є аналіз особливостей національної стратегії економічного розвитку України та розробка рекомендацій щодо її удосконалення з урахуванням досвіду країн БРІК.

Виклад основного матеріалу. Прогнози співвідносного розвитку української економіки й світової економіки показують, що при збереженні нинішньої традиційно-консервативної інерційної моделі екстенсивного індустріального розвитку економіки України наша держава може опинитися на задвірках світогосподарських процесів.

Так, розмір ВВП на душу населення України станом на 2011 рік, за підрахунками МВФ, становив \$7233 (102-ге місце серед 183 країн світу), що хоча й перевищує рівень

ВВП на душу населення Індії (\$3694, 129-та позиція), проте значно відстає від аналогічного показника Російської Федерації (\$16 736, 53-тя позиція), Бразилії (\$11 769 та 75-та позиція) та Китаю (\$8382, 92-га позиція), не кажучи вже про найбільш розвинуті країни світу (до прикладу, Люксембург за цим показником у 2011 році, за версією МВФ, зайняв другу позицію серед країн світу – \$80 119, а лідером є Катар (\$10 2943), що перевищує ВВП на душу населення України більше ніж у 14 разів [1].

В Україні у 2011 році спостерігалось зниження рівня національної конкурентоспроможності в порівнянні з попереднім періодом: вона втратила сім позицій у рейтингу конкурентоспроможності Світового економічного форуму та зайняла 89-те місце серед 139 країн [2], у рейтингу Індексу глобальної конкурентоспроможності IMD Україна у 2011 році піднялася на одну позицію і зайняла 56-те місце серед 59 країн світу [3]. Варто зазначити, що рівень конкурентоспроможності української економіки є набагато нижчим у порівнянні з країнами БРІК.

Особливістю економічного розвитку України є те, що, будучи невеликою відкритою країною, вона у високій мірі залежить від розвитку світового ринку та його динаміки. Так, у 2011 році зовнішньоторговельна квота України становила більше 50% від її ВВП, тоді як для країн БРІК цей показник не перевищує 25%. Це свідчить про те, що українська економіка у значній мірі залежить від імпорту, зокрема імпорту енергоносіїв, що негативно позначається на рівні її економічної безпеки.

Крім того, в Україні спостерігається щорічне погіршення структури експорту та зменшення конкурентоспроможності

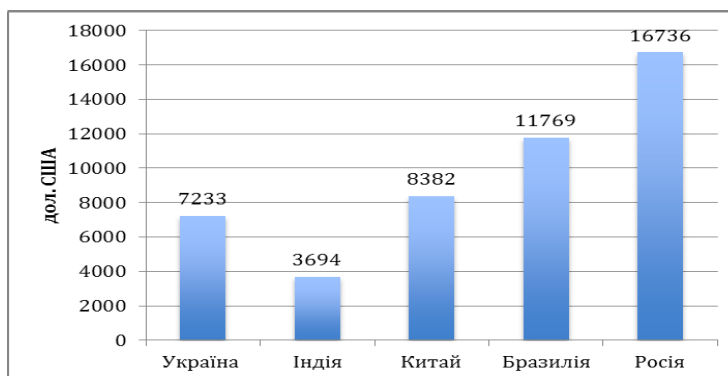

Рисунок 1. Рівень ВВП на душу населення в Україні та країнах БРІК, 2011 рік [1]

Таблиця 1. Порівняння конкурентоспроможності України та країн БРІК, 2010–2011 роки

Країна	Місце в рейтингу конкурентоспроможності WEF (139 країн)		Місце в рейтингу Індексу глобальної конкурентоспроможності IMD World Competitiveness Yearbook (59 країн)	
	2009–2010	2010–2011	2010	2011
Лідер	Швейцарія	Швейцарія	Гонконг	Гонконг
Україна	82	89	57	56
Бразилія	56	58	44	46
Росія	63	63	49	48
Індія	50	51	32	35
Китай	29	27	19	23

Джерело: складено автором на основі [2, 3].

Таблиця 2. Зовнішньоторговельні показники України та країн БРІК у 2011 році

Країна	ВВП, \$ млрд.	Експорт, \$ млрд.	Імпорт, \$ млрд.	Зовнішньо–торгівельна квота, %
Україна	164,96	82,1	88,9	51,83
Китай	7298,15	1898	1743	24,94
Індія	1676,14	303,7	488,6	23,63
Бразилія	2492,91	250,8	219,6	9,43
Росія	1850,4	498,6	248,7	20,19

Джерело: складено автором на основі [4].

вітчизняних експортноорієнтованих підприємств у контексті втрати цінових переваг та посилення світової конкуренції, зокрема і з боку країн БРІК. Так, частка високотехнологічного експорту в загальному обсязі промислового експорту України у 2010 році становила 1,2%, тоді як, наприклад, у світового лідера за цим показником – Сінгапур – 46,1%, Китаю – 28,2%, Бразилії – 6,2, Індії – 4, Росії – 1,6% [4].

В умовах, коли головні суб'єкти процесів глобалізації стають дедалі потужнішими і впливовішими учасниками світової економіки, вирішальними для України мають бути збереження національних інтересів і використання світових ресурсів для посилення національної економіки.

Це можна забезпечити лише завдяки сильній ролі держави в економіці. Саме через відхід держави від економіки, догматичне слідування вказівкам МВФ, зовнішньоекономічну надвідкритість і відсутність протекціонізму, неефективну непродуману приватизацію Україна опинилася в тяжкій системній кризі. Економічне зростання в Україні простежувалося до 2008 року, але світова криза показала його безперспективність як такого, що пов'язано з ціновими перевагами експортноорієнтованих металургійної та хімічної промисловості.

Неоліберальна модель МВФ, як підкреслює Ю. Пахомов, розрахована на країни з ринковою економікою; на її основі має не створюватися, а вдосконалюватися ринкове середовище, проходити його очищення на жорсткій монетарній основі від неконкурентоспроможних фірм, створюватися умови для приходу великого іноземного капіталу та їхньої інтеграції у світове господарство [6, с. 175]. Неоліберальна модель МВФ була відкинута не тільки післявоєнними Західною Європою і Японією, а й країнами БРІК, які досягли великих успіхів.

Підвищення національної конкурентоспроможності економіки України може реалізуватися через низку стратегій розвитку. Це, по–перше, горизонтальні стратегії, які впливають на загальні умови економіки – зокрема, стратегії щодо соціального прогресу, щодо конкуренції, стосовно довкілля, щодо регіонального розвитку тощо. По–друге, секторальні стратегії, які стосуються певних галузей економіки, зокрема промисловості, енергетики, транспорту та сільського господарства. По–третє, стратегії щодо громадян, пов'язані з реалізацією політики щодо захисту прав громадян, культурною та інформаційною політикою тощо.

Перехід України до пізньоіндустріальної та постіндустріальної стадії розвитку на даному етапі можливий лише завдяки інтенсивному інноваційному розвитку. У Державній стра-

тегії регіонального розвитку на період до 2015 року, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 №1001, у цьому сенсі вказується, що українська економіка відзначається не тільки несприятливою для розвитку структурою, а й низьким рівнем інноваційності [5].

Перед державною владою України постає завдання розробки та здійснення економічної політики, яка б забезпечила економічний розвиток країни у довгостроковій перспективі. Заходи такої політики мають концентруватися навколо ряду ключових стратегічних завдань: відновлення активних інвестиційних процесів та спрямування їх на структурні зрушення; зниження податкового навантаження на бізнес та впровадження податкових стимулів розвитку; підвищення ефективності зовнішньоекономічної політики; впровадження заходів щодо детінізації національної економіки.

Таким чином, усі типи економічної та зовнішньоекономічної політики України (грошово–кредитної, промислової, інвестиційної, науково–технічної, інформаційної та у сфері освіти, антикризової, експортно–імпоротної), а також інституційна політика мають бути підпорядковані принципу збереження національних інтересів, відповідати критеріям економічної безпеки.

Створення системи інститутів відкритого ринкового господарства є основною проблемою макроекономічного регулювання в період трансформації економіки. Без створення мінімально достатньої маси ринкових інститутів будь–які дії держави у сфері монетарної, фінансової, експортної, імпоротної та інших видів політики будуть безсистемними й безрезультатними.

Слабо розвиненою в Україні продовжує залишатися інституціонально–нормативна підсистема, яка включає в себе зведення чинних законодавчих документів та інших нормативних актів. Інституціонально–технологічна підсистема охоплює механізми фінансування розробницьких і аналітичних центрів, дослідних інститутів, самі ці структури, а також органи адміністративного апарату, які несуть відповідальність за вироблення відповідних підходів і концептуальних принципів поведінки.

Інформаційно–технологічну детермінанту розвитку називають специфічною особливістю сучасного інституціоналізму. Саме завдяки побудові «економіки знань» успішно розвиваються країни–лідери світової економіки. Стратегічною метою України має стати побудова інформаційної економіки, економіки знань та становлення інформаційного способу виробництва.

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

У цілому інституціональна політика України відрізняється своєю хаотичністю. Відсутність чіткої послідовності інституціональних перетворень практично постійно призводить до виникнення ситуацій, коли одні перетворення гальмуються, а інші, для яких ще немає достатніх умов, проводяться як «політично доцільні».

Так, приватизація в Україні проводилася всупереч національній економічній безпеці, коли ключові, структуроутворювальні галузі перейшли у власність інших держав. У сфері міжнародної економічної діяльності держава повинна була спрямовувати зусилля на збереження державної монополії на зовнішню торгівлю в галузях, що забезпечать економіці конкурентоспроможність. Держава повинна виходити з власних інтересів, позбавляючись виробництв, які були нерентабельними, і контролюючи діяльність тих, які б забезпечували її ресурсами для підтримки процесів трансформації. Разом із тим держава мала стимулювати створення нових виробництв, субсидіювати, виступати корпоративним інвестором тощо.

Ринок без інституціоналізації призводить до тіньової економіки та корупції. Так, за даними організації Transparency International у 2011 році, Україна посідає 152-ге місце серед 180 країн за індексом сприйняття корупції (в 2010 році – 134-те місце). Тоді як у країнах БРІК теж простежується значний рівень сприйняття корупції, проте все ж менший, ніж в Україні. Так, найкращу позицію серед країн БРІК посіла у 2011 році Бразилія – 73-тє місце [7]. За умовами введення бізнесу Україна посідала в 2011 році 152-ге місце серед 183 країн світу, у рейтингах 2010 року – 142-ге міс-

це (181 країн) (за даними щорічних доповідей Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації «Ведення бізнесу»). Цей показник є гіршим у порівнянні з країнами БРІК, серед яких лідером у даному рейтингу є Китай – 91-ше місце у 2011 році [8]. За індексом економічної свободи належить до країн, де «застосовуються репресії», тоді як країни БРІК належать до країн із «переважно невільною економікою», так, Україна у 2010 році посіла 163-тє місце серед 179 країн [9], що теж є гіршим, ніж аналогічні показники країн БРІК, серед яких найвищим рівнем економічної свободи володіє Бразилія (табл. 3).

Що ж до негативних факторів введення бізнесу в Україні, які впливають на рівень залучення інвестицій в економіку країни, то Світовим економічним форумом було проведено опитування бізнесменів з метою визначення таких найбільш проблематичних факторів. Результати дослідження подані на рис. 2. Так, найбільшими перепонами для ефективного ведення бізнесу в Україні визнано політичну нестабільність, обмежений доступ до фінансових ресурсів, а також корупцію та податковий тягар.

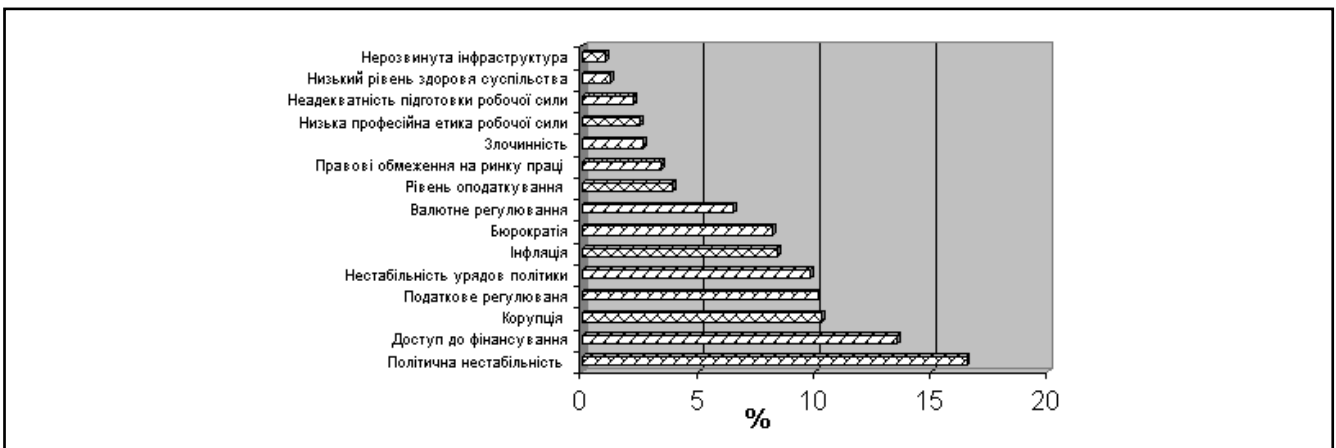
Ринки функціонують ефективно лише в умовах розвинутої інституціональної інфраструктури. У транзитивній економіці її формування має бути синхронізоване з масштабами й темпами ринкових реформ, а краще – їх випереджати. Останнє можливо лише за наявності стратегічних програм.

І ще один із найвагоміших типів економічної політики в умовах трансформаційної економіки, який, на мій погляд, має посісти чільне місце в програмі стратегії розвитку Укра-

Таблиця 3. Порівняння позиції України та країн БРІК у міжнародних рейтингах у 2010–2011 роках

	Україна		Бразилія		Росія		Індія		Китай	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011
Корупційний індекс організації (Transparency International)	134	152	69	73	154	143	87	95	78	75
Рейтинг ведення бізнесу (The Doing Business)	142	152	129	126	120	120	133	132	89	91
Індекс економічної свободи (Heritage Foundation)	162	163	112	99	143	144	124	123	139	138

Джерело: розраховано автором на основі [7–9].

Рисунок 2. Основні фактори, які перешкоджають ефективному введенню бізнесу в Україні, % від відповідей [10]

їни, – зональна політика. Саме розвиток технопарків, технополісів, бізнес-інкубаторів дав змогу деяким країнам досягти значних економічних успіхів. Вільні економічні зони були основою піднесення і країн БРІК, насамперед Китаю та Індії.

Законом України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» визначається основна мета створення цих зон: залучення іноземних інвестицій, активізація спільно з іноземними інвесторами підприємницької діяльності для формування експорту товарів та послуг, поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції та послуг, залучення і впровадження нових технологій, розвиток інфраструктури ринку [11].

Проте в Україні мінімум ефекту від ВЕЗ при достатній кількості розроблених проектів був зумовлений такими факторами, як їх орієнтація на ВЕЗ, великі за територією, капіталоємні зі слабо проробленою спеціалізацією, а відповідно і невизначеними перспективами щодо залучення іноземних інвестицій та самоокупності тощо. На мій погляд, необхідно підвищити ефективність діяльності ВЕЗ в Україні, провести необхідні перетворення щодо відновлення діяльності ефективних зон, локальних і некапіталомістких ВЕЗ невеликого масштабу.

І не менш важливим чинником прискореного економічного зростання є розвиток малого та середнього бізнесу, який створює у розвинених країнах 50–60% ВВП, а в Україні – близько 10%. Такі невтішні показники розвитку малого бізнесу пов'язані, перш за все, з рядом бюрократичних перепон на шляху створення та діяльності підприємств, недосконалістю законодавства, високою вартістю кредитів тощо.

Як відомо, малі підприємства швидко освоюють інновації та прискорюють науково-технічний прогрес. У країнах БРІК від 30 до 60% малих і середніх підприємств є інноваційно активними [12]. Успіх таких малих та середніх підприємств, які використовують нові технології, визначається рядом інституційних факторів: розвинута структура підприємництва; розвинута система університетських наукових досліджень з прив'язкою до приватного сектору; пряма та непряма підтримка з боку уряду.

Однак в Україні ці умови недостатньо розвинуті та не можуть помітно впливати на розвиток технологічних малих і середніх підприємств. Вартість капіталу для малих підприємств у наукоємних галузях вища, ніж для їх більших підприємств та фірм, які працюють в інших галузях.

Для подолання бюрократичних перепон на шляху створення та діяльності малого бізнесу в Україні необхідно зменшити й законодавчо визначити чіткий перелік дозволів та ліцензій для відкриття бізнесу, спростити процедуру відкриття банківських рахунків і кількість необхідних для цього документів тощо.

Механізм регулювання розвитку трансформаційної економіки України в умовах глобалізації, на мою думку, має включати цілу систему форм та інструментів регулювання і має бути побудований на принципах: економічної безпеки; комунітаризму (коли економічна політика визначається ін-

тересами суспільства, а не окремих осіб); інноваційної спрямованості; оптимального режиму відкритості та протидії глобальній експансії; паритетної інтеграції у світовий простір.

Висновки

Шляхи трансформації зовнішньоекономічної стратегії національної економіки пов'язані зі стратегією структурно-інноваційної перебудови національної економіки, стратегією забезпечення паритетної інтеграції завдяки опануванню високотехнологічної, динамічної продукції, на яку швидко зростає світовий попит. Запровадження ефективних механізмів підтримки конкурентоспроможності національної економіки пов'язане з необхідністю використання на перехідному етапі (від індустріальної до пізньоіндустріальної стадії розвитку) стимулюючого та інноваційного потенціалу держави у створенні раціональної структури експортно-імпорتنих та інвестиційних потоків.

Таким чином, першочерговим кроком на сьогодні має стати фактичне розроблення власної науково обґрунтованої та виваженої національної стратегії розвитку України, а саме: розроблення стратегії за участю провідних науковців, висококваліфікованих фахівців різних галузей; прийняття її на законодавчому рівні, створення ефективного механізму її впровадження та контролю за виконанням. Принциповими засадами при формуванні стратегії мають стати забезпечення комплексного, збалансованого соціально-економічного розвитку на основі активізації інноваційного фактора розвитку.

Список використаних джерел

1. International Monetary Fund – / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org>
2. The Global Competitiveness Report 2011–2011, World Economic Forum. / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2010-2011>
3. IMD World Competitiveness Yearbook 2011. – / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imd.ch>
4. CIA – The World Factbook – / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
5. Національна стратегія регіонального розвитку на період до 2015 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2006 №1001 // Офіційний вісник України. – 2006. – №30. – С. 36.
6. Пахомов Ю.М., Лук'яненко Д.Г., Губський Б.В. Національні економіки в глобальному конкурентному середовищі: Монографія / Ю.М. Пахомов, Д.Г. Лук'яненко, Б.В. Губський. – К.: Україна, 1997. – 237 с.
7. Corruption Perceptions Index 2011 – / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results>
8. Doing Business 2011: Making a Difference for Entrepreneurs, World Bank Group. – / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/~media/fpdkm/doing%20business/documents/annual-reports/english/db11-fullreport.pdf>
9. Index of Economic Freedom 2011, Heritage Foundation – [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.heritage.org/index/ranking>

10. World Economic Forum's Executive Opinion Survey 2011 – / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://wefsurvey.org/index.php?sid=28226&lang=en&intro=0>

11. Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» 13.10.92 №2673–XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №50. – С. 674.

12. Інноваційна політика зарубіжних країн: концепції, стратегії, пріоритети (інформаційно-аналітичні матеріали, підготовлені Комітетом Верховної Ради України з питань науки і освіти та Міністерством закордонних справ України) – / [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=48725>

Л.Г. КУРГІНА,
аспірант, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Ризикоорієнтована система податкового контролю оподаткування прибутку

Стаття присвячена важливим проблемам ризикоорієнтованої системи в Україні. У статті здійснено аналіз ризикоорієнтованої системи проведення перевірок та чутливості прибутку підприємств до факторів ризику, вивчено шляхи його подальшого розвитку в умовах дії Податкового кодексу України.

Ключові слова: ризикоорієнтована система, податковий контроль, перевірка, інформаційно-аналітична діяльність, податкові ризики.

Статья посвящена важным проблемам рискоориентированной системы в Украине. В статье осуществлен анализ рискоориентированной системы проведения проверок и чувствительности прибыли предприятий к факторам риска, изучены пути его дальнейшего развития в условиях действия Налогового кодекса Украины.

Ключевые слова: рискоориентированная система, налоговый контроль, проверка, информационно-аналитическая деятельность, налоговые риски.

Article is devoted to important issues of risk-oriented system in Ukraine. The paper analyzes the risk-oriented system of checks and sensitivity of profits to the risk factors studied ways of further development in terms of the Tax Code of Ukraine.

Keywords: risk-oriented system, tax control, inspection, information analysis and tax risks.

Постановка проблеми. У рамках Програми модернізації державної податкової служби та відповідно до стратегічного плану розвитку державної податкової служби України на період до 2013 року Департамент розвитку та модернізації державної податкової служби здійснює низку робіт, пов'язаних з удосконаленням контрольної-перевірочної роботи шляхом створення ризикоорієнтованої системи [1].

Ризик породжується об'єктивно існуючими невизначеністю, конфліктністю, нестачею інформації на момент оцінювання, прийняття управлінських рішень, неоднозначністю прогнозів, змінами як в оточуючому середовищі, так і в самій системі, еволюційно-трансформаційними процесами, нестачею часу

для наукового обґрунтування значень економічних і фінансових показників та підтримки прийняття відповідних рішень. Усе це вимагає зваженого підходу до ризикоорієнтованої системи податкового контролю, що дозволить зменшити ступінь ризику щодо несплати податків та зборів.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблемам, пов'язаним із теоретичними та практичними питаннями удосконалення ризикоорієнтованої системи податкового контролю, в науковій літературі присвячено чимало праць, серед яких можна виділити роботи таких науковців, як П.Ю. Буряк, О.А. Долгий, Н. Маринів, Д.В. Рева, А.П. Чередніченко. Значну увагу проблемі аудиторського ризику приділено в роботах В.М. Гранатурова, О.М. Десятнюк, Т.Г. Детюк, О.А. Долгого, С.В. Онишко, Л. Ревуцької та ін.

Незважаючи на свою важливість, в умовах сьогодення процес управління ризиками являє собою діяльність, що ґрунтується лише на особистому досвіді та інтуїції, які не підкріплені методичним забезпеченням і математичними розрахунками. Цей висновок підтверджують 90% опитаних респондентів, які заявили, що однією з основних причин, які утруднюють управління ризиками, є відсутність методичного забезпечення цього процесу (зокрема, обліково-аналітичного та інформаційно-аналітичного) [2].

Метою статті є розкриття суті ризикоорієнтованої системи відбору платників податків до проведення перевірок як методу підвищення функціонування податкового контролю та визначення напрямів її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Гострою є проблема впровадження прозорості у визначенні бази оподаткування, введення раціональних процедур адміністрування податків, суттєвого зниження витрат на утримання податкової служби, створення умов для реалізації принципів справедливості та відповідності в оподаткуванні. Тобто йдеться, зокрема, про керування ризиками, спричиненими недоліками в існуючій системі оподаткування та, що надзвичайно важливо, її пристосування до особливостей національної економіки.

Ризик у сфері оподаткування зумовлений невизначеністю та конфліктністю інтересів, які виникають у процесі розподілу